

Investigating the Factors Related to Desire to Have Children: A Systematic Review

Omid Mahbobe¹
Zohreh Shahhosseini²
Abolfazl Hosseinnataj³
Marzieh Zamaniyan⁴
Jila Ganji⁵

¹ MSc Student in Midwifery Counseling, Student Research Committee, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

² Professor, Department of Reproductive Health and Midwifery, Sexual and Reproductive Health Research Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

³ Assistant Professor, Department of Biostatistics, Faculty of Health, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

⁴ Associate Professor, Department of Obstetrics and Gynecology, Sexual and Reproductive Health Research Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

⁵ Assistant Professor, Department of Reproductive Health and Midwifery, Sexual and Reproductive Health Research Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

(Received November 15, 2023 ; Accepted February 24, 2024)

Abstract

Background and purpose: Reducing the desire to have children is one of the most important concerns and challenges in developed and developing countries. Also, the current policies in these countries try to understand the factors related to it, and until today, through this way, it has led to an increase in the population in countries with an aging population. Considering the importance of this issue, we decided to prepare and compile a study to determine the factors related to the desire to have children systematically.

Materials and methods: This study was conducted in 2024, which is a systematic review, and was conducted in five stages, which included designing the study question, searching, extracting related studies, selecting related studies, tabulating information, and reporting the results. Was. Searching in domestic and foreign databases including SID, PubMed, magician, Iran doc, Science Direct, Scopus, and Google Scholar search engine with keywords such as "related factors", "childbearing", "psychological factors", "social factors", "Cultural factors", "physical factors", "individual factors", "religious factors", "decrease", "Iran" and "tendency" and their English equivalents were carried out. Studies were reviewed in the period from 2012 to 2024 (the last twelve years, due to major changes in the world). To select studies, inclusion or exclusion criteria were considered. Also, the quality screening of the studies was done by the Newcastle checklist. After selecting and checking the quality, the data in the studies were classified.

Results: Based on the answer to the main research question, the findings were classified into three categories: social and environmental factors, psycho-physical factors, and demographic factors. The review of 16 cross-sectional studies showed that factors such as sex, age, marriage, education, race, and place of residence are included in the demographic class. Among other relevant factors is the desire to have children. Religion and religion, technological progress, life experiences, culture and politics governing the society, family structure, peers and economic issues, and access to the media are among other related issues that are included in the category of social and environmental factors and are mentioned in 6 studies. became. The analysis of 7 other cross-sectional studies pointed to the connection of the next class, i.e. psycho-physical factors. In these studies, factors such as personality, depression, self-esteem, underlying disease, and fertility and infertility records were related to having children. It should be noted that some studies were placed in several classes and the classes overlapped.

Conclusion: Based on the findings of this study, it can be concluded that there are many factors related to people's desire to have children, which the studies in this research are not sufficient in expressing. But it is possible to take help from these factors that have been mentioned in various studies as a guide to know the related factors and by planning to manage or strengthen some of them, help to increase the desire to have children.

Keywords: having children, Iran, the world, related factors, desire

J Mazandaran Univ Med Sci 2024; 34 (232): 246-259 (Persian).

Corresponding Author: Jila Ganji - Sexual and Reproductive Health Research Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran. (E-mail: zhila.ganji@yahoo.com)

بررسی عوامل مرتبط با تمایل به فرزندآوری: یک مرور نظام مند

محبوبه امید^۱

زهره شاه حسینی^۲

ابوالفضل حسین نتاج^۳

مرضیه زمانیان^۴

ژیلا گنجی^۵

چکیده

سابقه و هدف: کاهش تمایل به فرزندآوری یکی از دغدغه‌ها و چالش‌های مهم در کشورهای پیشرفته و در حال توسعه می‌باشد. همچنین سیاست‌های کنونی حاکم در این کشورها سعی در شناخت عوامل مرتبط با آن را دارند، و تا به امروز این راه منجر به افزایش جمعیت در کشورهایی که جمعیت رو به پیری دارند، شده است. با توجه به وسعت اهمیت این موضوع، این مطالعه هدف تعیین بررسی عوامل مرتبط با تمایل به فرزندآوری به صورت نظام مند، انجام پذیرفت.

مواد و روش‌ها: این مطالعه مروری نظام مند که در سال ۲۰۲۴ انجام شده است، در پنج مرحله انجام شد که شامل طراحی سوال مطالعه، جستجو، استخراج مطالعات وابسته به تحقیق، انتخاب مطالعات مرتبط، جدول‌بندی اطلاعات و گزارش نتایج بود. جستجو در بانک‌های اطلاعاتی داخلی و خارجی شامل SID، PubMed، Iran doc، Scopus، Science Direct و Motur جستجوی Google scholar با کلید واژه‌هایی مانند "عوامل مرتبط"، "فرزندآوری"، "عوامل روانی"، "عوامل اجتماعی"، "عوامل فرهنگی"، "عوامل جسمی"، "عوامل فردی"، "عوامل مذهبی"، "کاهش"، "ایران" و "تمایل"، و معادل انگلیسی شان انجام پذیرفت. مطالعات در بازه زمانی ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۴ (دوازده سال اخیر، به دلیل تغییرات عمده در جهان) بررسی شدند. جهت انتخاب مطالعات معیار ورود و یا خروج در نظر گرفته شد. هم‌چنین غربالگری کیفیت مطالعات به وسیله چک لیست نیوکاسل انجام شد. پس از انتخاب و بررسی کیفیت، داده‌های موجود در مطالعات طبقه‌بندی شد.

یافته‌ها: یافته‌ها براساس پاسخ به سؤال اصلی تحقیق در سه طبقه عوامل اجتماعی و محیطی، عوامل روانی-جسمی و عوامل دموگرافیک قرار گرفتند. بررسی ۱۶ مطالعه مقطعی نشان داد که، عواملی همچون، جنس، سن، تاهل، تحصیلات، نژاد، محل زندگی که در طبقه دموگرافیک قرار می‌گیرند. از جمله عوامل مرتبط دیگر در تمایل به فرزندآوری هستند. دین و مذهب، پیشرفت تکنولوژی، تجارب زندگی، فرهنگ و سیاست حاکم بر جامعه، ساختار خانوادگی، همسالان و مسائل اقتصادی، دسترسی به رسانه از جمله موارد مرتبط دیگری هستند که در دسته عوامل اجتماعی و محیطی قرار می‌گیرد و در ۶ مطالعه به آن اشاره شد. بررسی حاصل از ۷ مطالعه مقطعی دیگر به ارتباط طبقه بعدی یعنی عوامل روانی-جسمی اشاره داشت. در این مطالعات ارتباط عواملی همچون شخصیت، افسردگی، خودکارآمدی، بیماری زمینه‌ای و سوابق باروری و ناباروری را در فرزندآوری مرتبط دانست. لازم به ذکر است که گفته شود برخی مطالعات در چند طبقه قرار گرفتند و طبقات باهم همپوشانی داشتند.

استنتاج: براساس یافته‌های این مطالعه، عوامل گسترده‌ای به تمایل افراد به فرزندآوری مرتبط می‌باشد که مطالعات حاضر در این پژوهش در بیان آن‌ها به اندازه کافی نمی‌باشد. اما می‌توان از این عواملی که در مطالعات گوناگون مطرح شده است به عنوان راهنمایی در جهت شناخت عوامل مرتبط کمک گرفت و با برنامه‌ریزی در جهت مدیریت و یا تقویت برخی از آن‌ها به افزایش تمایل به فرزندآوری کمک نمود.

واژه‌های کلیدی: فرزندآوری، ایران، جهان، عوامل مرتبط، تمایل

E-mail: zhila.ganji@yahoo.com

مؤلف مسئول: ژیلان گنجی - ساری: دانشگاه علوم پزشکی مازندران، مرکز تحقیقات سلامت جنسی و باروری

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره در مامایی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

۲. استاد، گروه بهداشت باروری و مامایی، مرکز تحقیقات سلامت جنسی و باروری، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

۳. استادیار، گروه آمار زیستی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

۴. دانشیار، گروه زنان و زایمان، مرکز تحقیقات سلامت جنسی و باروری، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

۵. استادیار، گروه بهداشت باروری و مامایی، مرکز تحقیقات سلامت جنسی و باروری، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۸/۲۴ تاریخ ارجاع جهت اصلاحات: ۱۴۰۲/۹/۲۷ تاریخ تصویب: ۱۴۰۲/۱۲/۵

مقدمه

یکی از دغدغه‌ای مهم جامعه کنونی کاهش جمعیت و افزایش جمعیت میانسال و پیر می‌باشد. در نیم قرن کنونی تغییرات گسترده‌ای در شکل و ویژگی‌های خانواده مشاهده گردید، که بخشی از آن مربوط به انتقال خانواده گسترده به هسته‌ای و به تبع از آن کاهش زاد و ولد می‌باشد (۱). در گذار به سوی مدرنیته، علل و عوامل فردی، فرهنگی و اجتماعی و حتی سیاست‌های بین‌المللی، این روند را تغییر داده است؛ به گونه‌ای که امروز کاهش فرزندآوری در بسیاری از کشورها، به عنوان یک چالش اجتماعی قلمداد می‌شود. پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۵۰، جمعیت افراد بالای ۶۰ سال که ۸۰ درصد آن‌ها در کشورهای در حال توسعه زندگی می‌کنند به بیش از دو میلیارد نفر برسد و اهمیت این موضوع تا حدی است که از سالمندی به عنوان یک فوریت جهانی یاد می‌شود (۲، ۳).

مطالعات زیادی به صورت مقطعی به بررسی عوامل مهم بازدارنده و یا ترغیب‌کننده در فرزندآوری پرداختند. در تبیین جامعه شناختی، کاهش بی‌سابقه باروری، به تغییر کارکرد خانواده و فرزندان در جامعه شهری منجر می‌شود. صنعتی شدن، شهرنشینی و گسترش دستگاه‌های اداری به عنوان عوامل مؤثر در دگرگونی جوامع غربی در قرون اخیر مورد توجه قرار گرفته‌اند. شهرنشینی با مجموعه‌ای از تقسیم‌کار در همه بخش‌های زندگی و هم‌چنین میزان بالایی از تحرک اجتماعی و مکانی همراه بوده است (۴، ۵). در دهه‌های اخیر تغییرات گسترده‌ای در رفتار باروری در اکثر مناطق دنیا رخ داده است. میزان باروری کل در بسیاری از کشورهای اروپایی در دوره ۲۰۰۸-۱۹۹۸ افزایش یافت. کشورهای دارای میزان باروری کل پایین‌تر از ۱/۳ فرزند به ازای هر زن، از ۱۶ کشور در سال ۲۰۰۲ به تنها یک کشور در سال ۲۰۱۸ رسیدند (۶، ۷). نرخ باروری تا سال ۱۳۹۸ در کل در ایران نزدیک به ۱/۸ فرزند به ازای هر زن برآورد شده است که میزان باروری کل در استان تهران ۱/۴ فرزند به ازای هر زن است که پس از استان‌های گیلان (۱/۲) و مازندران (۱/۳)

قرار می‌گیرد (۸، ۹). بدین ترتیب پدیده کم‌فرزندگی در کشورمان به وضوح مشاهده می‌شود و افرادی که در کشور، علی‌الخصوص استان تهران زندگی می‌کنند، گرایش به فرزندآوری کم‌تر دارند. عوامل گرایش به کاهش فرزندآوری از پیچیدگی خاصی برخوردار می‌باشند به طوری که می‌توانند برحسب ویژگی‌های اقتصادی و اجتماعی افراد و نیز محیطی که در آن زندگی می‌کنند، تغییر کنند. به عنوان مثال، ممکن است خانواده‌های کم درآمد به دلیل عدم توانایی تأمین مالی فرزندان، از به دنیا آوردن فرزندان بیش‌تر خودداری کرده تا فشار اقتصادی مضاعفی را بر خانواده تحمیل نکنند. اما در خانواده‌های مرفه و نیز تحصیل کرده ممکن است فرزندآوری را مانعی برای آزادی‌های فردی، اشتغال و تحصیلات بدانند و فرزندآوری را محدود کنند (۱۰-۷). همان‌طور که گفته شد عوامل مختلفی می‌توانند با فرزندآوری ارتباط دارند. مطالعات مرور نظام مند، ایجاد شده تا محققین، مدیران و سیاست‌گذاران بتوانند با استفاده از این نوع مطالعات، اثرات مداخلات بخش سلامت را بررسی نموده و به تصمیم‌گیری آگاهانه‌ای برسند. یک مطالعه مروری نظام‌مند به عنوان یکی از راه‌های غلبه بر ناسازگاری‌ها در نظر گرفته می‌شود، زیرا مجموعه‌ای از تحقیقات مرتبط را گرد هم می‌آورد و به خوانندگان اجازه می‌دهد تا نتایج مطالعات متعدد در مورد یک موضوع را به‌طور همزمان در نظر بگیرند و بتوانند بهتر تصمیم بگیرند (۱۱). جستجوی مقدماتی MEDLINE، پایگاه داده‌های مرورهای سیستماتیک کاکرین و Evidence Synthesis JBI انجام شد و تاکنون مطالعه مروری نظام‌مندی در این زمینه در کشور ایران و جهان انجام نشده است، و از بررسی مقایسه‌ای جامع و اختصاصی عوامل مرتبط با فرزندآوری در ایران و جهان و ارائه راهکارهای یک مطالعه نظام‌مند غافل مانده‌اند، بنابراین با توجه به خلا اطلاعاتی موجود در این زمینه و اهمیت فرزندآوری در جهان به صورت نظام‌مند، این مطالعه با هدف تعیین عوامل مرتبط با فرزندآوری در ایران و جهان انجام شده است.

مواد و روش ها

این مطالعه از نوع مروری نظام‌مند با کد اخلاق IR.MAZUMS.REC.1402.18461 می‌باشد. مطالعه حاضر، در پنج مرحله، طراحی سوال تحقیق، جستجو و استخراج مطالعات وابسته به تحقیق، انتخاب مطالعات مرتبط، جدول بندی و خلاصه کردن اطلاعات و داده‌ها و گزارش نتایج، انجام شده است (۱۱).

تعیین سؤال تحقیق

۱- عوامل مرتبط با کاهش فرزندآوری در ایران و جهان کدامند؟

کلید واژه‌های اصلی شامل، Having a child -Related factors childbirth-birth of a child -education -word- Iran-desire -effective factors -World--fertility rate -decline-decrease می‌باشد.

استخراج کلمات کلیدی

مطالعه نظام‌مند فعلی مطابق با متدولوژی JBI برای مطالعات نظام‌مند انجام شد. در استراتژی جستجو از کلمات کلیدی، "Having a child" OR "birth of a child" OR "childbirth" AND ["Related factors" AND "effective factors"] AND ["strategy"] AND ["desire"] AND ["Iran"] AND ["word"] AND ["barriers to childbearing"] AND ["desire to bear children"] AND ["driving factors" AND "facilitating factors"] AND ["childbearing"] AND ["inhibiting factors" AND "childbearing barriers"] AND ["inhibitor factors"] AND ["childbearing" AND "facilitator factors"] AND ["childbearing desire"] AND، و معادل فارسی آن، استفاده گردید.

جستجو در پایگاه داده‌های موجود

ابتدا موضوع پژوهش توسط تیم تحقیق انتخاب شد و بر اساس موضوع پژوهش، سوال تحقیق مشخص و

فرموله شد، سپس با استفاده از استراتژی MeSH کلید واژه‌های مورد نظر استخراج شد. تمامی مطالعات مرتبط در طی جستجو استخراج شدند. پس از حذف موارد تکراری، مقالات غیر مرتبط از طریق عنوان، چکیده و متن کامل شناسایی خواهد شد. فرآیند انتخاب مقالات نهایی توسط دو محقق، به صورت مستقل صورت گرفت. هیچ تعارض و اختلاف نظری بین دو محقق وجود نداشت. جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی PubMed، Google scholar، Cochrane Library، Elsevier، Springer، Scopus، Magiran، Web of Science، Science Direct، Scientific Information Database جهت شناسایی تمام مقالات الکترونیکی منتشر شده، از بازه زمانی ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۴ صورت گرفت (به دلیل تغییرات عمده رسانه‌ای و تکنولوژی در این سال‌ها با توجه به منابع). هم‌چنین لیست مقالات شناسایی شده به صورت دستی در مجلات جستجو شد، تا مقالات با موضوعات مرتبط نیز استخراج گردد. آخرین جستجو نیز در تاریخ ۱۵ فوریه ۲۰۲۴ انجام شده است (۵-۲).

استخراج مقالات بر اساس معیارهای انتخاب

تمامی مطالعات مرتبط که به بررسی عوامل مرتبط با کاهش فرزندآوری در ایران و جهان پرداخته بودند، در طی جستجوی نظام‌مند استخراج شد. پس از حذف موارد تکراری، مقالات غیرمرتبط از طریق عنوان، چکیده و متن کامل شناسایی شد. فرآیند انتخاب مقالات نهایی توسط دو محقق، به صورت مستقل صورت گرفت. هم‌چنین در صورت هرگونه اختلاف نظر، تصمیم‌گیری نهایی توسط محقق سوم انجام شد.

معیارهای ورود و خروج به مطالعه

تمامی مطالعات واجد شرایط ذیل جهت مطالعه نظام‌مند حاضر در نظر گرفته شد. مطالعات مشاهده‌ای شامل (توصیفی و توصیفی-تحلیلی، همگروهی و مورد شاهدی) که به بررسی عوامل مرتبط با تمایل به

فرزندآوری متمرکز بودند، مطالعاتی که حجم نمونه و نیز نتایج مطالعه به طور کامل بیان شده بودند، وارد مطالعه فعلی شدند. همچنین مطالعاتی که ویژگی های ذکر شده را نداشتند و خلاصه مقالات ارائه شده در کنفرانس ها که فاقد متن کامل بودند، از مطالعه خارج شدند.

بررسی کیفیت مقالات بر اساس چک لیست

این مقیاس، مقالات را از نظر فرآیند انتخاب (در ۴ بخش شامل: گویا بودن نمونه ها، حجم نمونه، عدم پاسخ

دهی و ابزار اندازه گیری)، مقایسه پذیری (یک بخش شامل: بررسی مخدوش کننده ها و دیگر عوامل تأثیرگذار) و نتایج (ازدوجنبه: ارزیابی نتیجه و آزمون های آماری) مورد بررسی قرار می دهد. بر اساس مقیاس – Newcastle Ottawa، مقالات از صفر (ضعیف ترین مطالعه) تا (۱۰ قوی ترین مطالعه) امتیازبندی می گردند. جهت حفظ داده ها، مطالعاتی که نمره کم تر از میانگین امتیازات (کم تر از امتیاز ۴) داشتند، با کیفیت پایین در نظر گرفته خواهند شد و از مطالعه خارج می شوند (۱۲) (جدول شماره ۱).

جدول شماره ۱: استخراج داده ها

نام نویسنده / سال مطالعه / وفرنس	کشور	هدف	نوع مطالعه	حجم نمونه	متغیر بررسی شده	ابزار	نتایج	نمره از چک لیست نیوکاسل
ایازی و همکاران (۱۳)/۲۰۱۹	ایران	عوامل مرتبط با تمایل به فرزندآوری در زنان مراجعه کننده به پایگاه های سلامت شهر اراک، سال ۱۳۹۸	توصیفی و تحلیلی	۲۲۵ زن ۱۸-۴۵ در شهر اراک	عوامل مرتبط با فرزندآوری	پرسش نامه محقق ساخته (پرسشنامه دموگرافیک و متغیرهای مرتبط با تمایل به باروری)	زنانی که تمایل به فرزندآوری ندارند، مشارکت اجتماعی، وضعیت اقتصادی، رضایت زناشویی بالاتری دارند، نیاز است در پایگاه های سلامت به زنانی با این ویژگی ها، اهمیت فرزندآوری آموزش داده شود.	۶
نوبد نقیسی (۱۴)/۲۰۱۳	ایران	بررسی تمایل به فرزندآوری در آستانه ازدواج و برخی عوامل مرتبط با آن در ایران	توصیفی و تحلیلی	۱۲۸۵۸ در زوجین	تمایل به فرزندآوری	پرسش نامه محقق ساخته	جنسیت (مردان)، افراد با تعداد خواهر و برادر بیش تر، تمایل بیش تری به فرزندآوری دارند. درآمد، تحصیلات و استفاده از اینترنت رابطه منفی معنی داری با تمایل به فرزندآوری و تعداد فرزندان دلخواه دارند.	۷
طلعت خدیوزاده و همکاران (۱۵)/۲۰۱۵	ایران	اولین تجربه فرزندآوری زوج های بارور در جامعه شهری مشهد	توصیفی و تحلیلی	۲۸۴	عوامل مرتبط با فرزندآوری	۵ پرسشنامه عوامل فردی و اجتماعی	انگیزه های باروری مثبت و منفی، خودکارآمدی درک شده مادری، ارتباط زوج ها، تعداد خواهران و برادرهای مذهبی مرتبط با فرزندآوری بر فاصله بین ازدواج تا شروع باروری تأثیر دارند	۷
فاطمه ترابی و همکاران (۱۶)/۲۰۱۹	ایران	بررسی عوامل مؤثر در گرایش به فرزندآوری کم تر زنان ۱۵ تا ۴۹ ساله ساکن شهر تهران	توصیفی و تحلیلی	۴۰۶	عوامل مرتبط با فرزندآوری	پرسش نامه محقق ساخته	بین عوامل جمعیتی، سن بالاتر در اولین ازدواج زنان و شوهران، از بین عوامل اجتماعی، میزان تحصیلات زنان، هنجارهای کم فرزند، فردگرایی، ناتوانی در ایجاد هماهنگی بین کارهای خانه، بچه داری و اشتغال و همچنین از بین عوامل اقتصادی فقدان درآمد کافی و ناامنی شغلی، اعتقاد به عدم ثبات اقتصادی کشور و ناتوانی تدارک مسکن، با گرایش به فرزندآوری رابطه معناداری دارند.	۶
کریمیان و همکاران (۱۷)/۲۰۱۲	ایران	الگوهای تصمیم گیری زنان برای فرزندآوری	توصیفی و تحلیلی	۳۰۰	عوامل مرتبط با فرزندآوری	پرسش نامه محقق ساخته و رضایت زناشویی اترج، مقیاس امید سبندر، و مقیاس چند بعدی حمایت اجتماعی ادراک شده	رضایت زناشویی حمایت اجتماعی وضعیت اقتصادی و کیفیت زندگی از دیگر عوامل مؤثر بر تصمیم گیری اول مردان برای بچه دار شدن بودند. همچنین، رضایت زناشویی و حمایت اجتماعی تأثیر غیر مستقیم معنی داری بر تصمیمات فرزندآوری مردان داشتند.	۷
Brin و همکاران (۱۸)/۲۰۲۰	ایتالیا	بی فرزندی و باروری پایین در زمینه: شواهدی از تجزیه و تحلیل چند سطحی در ۲۰ کشور اروپایی	توصیفی و تحلیلی	۴۸۳۸	عوامل مرتبط با فرزندآوری	جمع آوری داده های دموگرافیک، نگرش، هنجارهای ذهنی، رضایت زناشویی، حمایت اجتماعی، امیدواری و نیت رفتاری فرزندآوری	شغل، وضعیت مالی، سیاست گذاری های دولت و کشور (محل سکونت)	۷
فروتن و همکاران (۱۹)/۲۰۲۰	ایران	ترجيحات قومی برای فرزندآوری در ایران	توصیفی و تحلیلی	۳۷۲۲	عوامل مرتبط با فرزندآوری	پرسش نامه محقق ساخته	هیچ کدام از متغیرهای تحقیق مانند سطح تحصیلات دانشگاهی، اختلاف قومیتی، با ترجیحات فرزندآوری مرتبط نیستند.	۷
Zhu و همکاران (۲۰)/۲۰۲۲	چین	قصد باروری و عوامل مرتبط با داشتن فرزند دوم یا سوم در میان زوج های باردار در شانگهای چین	توصیفی و تحلیلی	۱۰۲۶ زوج	عوامل مرتبط با فرزندآوری	پرسش نامه محقق ساخته	تعداد فرزند قبلی، فواصل سنی کودکان با هم، وضعیت اقتصادی، محل زندگی، تحصیلات، وضعیت شغلی	۷

نام نویسنده / سال مطالعه / رفرنس	کشور	هدف	نوع مطالعه	حجم نمونه	متغیر بررسی شده	ابزار	نتایج	نمره از چک لیست نیوکاسل
Savelieva و همکاران (۲۰۲۳) (۲۱)	فلاند	دلایل به تعویق انداختن فرزندآوری در دوران کاهش باروری در فنلاند	توصیفی و تحلیلی	۱۲۵۱ زن ۱۳۳۴ مرد	عوامل مرتبط با فرزندآوری	پرسش نامه محقق ساخته	اختلافات زناشویی، سن دیر ازدواج، محل زندگی، میزان وقت گذراندن با رسانه و شغل افراد	۷
Dang و همکاران (۲۰۲۴) (۲۲)	امریکا	روند تولد و عوامل مؤثر بر فرزندآوری در میان جراحان قفسه سینه	توصیفی و تحلیلی	۱۱۳ نفر (۸۸ زن، ۲۵ مرد)	عوامل مرتبط با فرزندآوری	پرسش نامه محقق ساخته و دارای ۳۳ سوال	سن ازدواج، مدت زمان گذشته از ازدواج، مدت زمان کار در بیمارستان	۷
Roberts و همکاران (۲۰۲۱) (۲۳)	کانادا	عواملی که بر قصد فرزندآوری مردان کاندایی تأثیر می گذارد	توصیفی و تحلیلی	۴۹۵ مرد	عوامل مرتبط با فرزندآوری	پرسش نامه محقق ساخته	صمیمت زناشویی، امنیت مالی، نوع شغل و سن ازدواج	۸
الهام آزموده و همکاران (۲۰۱۹) (۲۴)	ایران	عوامل اجتماعی - جمعیت شناختی و مذهبی مؤثر بر نرخ باروری در زنان باردار در ایران: یک مطالعه مبتنی بر جمعیت	توصیفی و تحلیلی	۲۵۴	عوامل مرتبط با فرزندآوری	پرسش نامه محقق ساخته، پرسشنامه دیناری خدایاری	میزان باروری با سن زوجین، سن ازدواج و میزان تحصیلات در زنان مرتبط است.	۷
سامی و همکاران (۲۰۲۰) (۲۵)	ایران	تأثیر حمایت های قانونی زنان شاغل در دوران بارداری و شیردهی بر تمایل آنها به بچه دار شدن	توصیفی و تحلیلی	۸۰ زن	عوامل مرتبط با فرزندآوری	پرسش نامه محقق ساخته	بین حمایت قانونی و تمایل زنان شاغل به باروری رابطه مثبت معناداری وجود دارد. بین درآمد، تحصیلات و وضعیت استخدامی زنان و تمایل زنان شاغل به باروری رابطه معناداری وجود ندارد	۷
عباس زاده و همکاران (۲۰۱۹) (۲۶)	ایران	نقش دینداری، خانواده گرایی، رسانه های نوین و بازتابی مدون در نگرش به فرزندآوری در زنان و مردان متأهل ۴۹-۱۸ ساله	توصیفی و تحلیلی	۴۱۵ زن	عوامل مرتبط با فرزندآوری	پرسشنامه های محقق ساخته نگرش به فرزندآوری، دینداری، خانواده گرایی و بازتابی مدون	افزایش در دینداری و خانواده گرایی و تمایل به فرزندآوری با یکدیگر ارتباط دارند.	۷
فاطمه مدیری و همکاران (۲۰۱۹) (۲۷)	ایران	بررسی تأثیر کیفیت زندگی زناشویی بر قصد فرزندآوری	توصیفی و تحلیلی	۱۱۸۹ زن و مرد متأهل	عوامل مرتبط با فرزندآوری	پرسش نامه محقق ساخته	رابطه مستقیم معنادار میان احساس امنیت با تعداد فرزندان زنده به دنیا آمده، ایده آل و قصد شده وجود داشته است	۶
ترکیان ولاشانی و همکاران (۲۰۱۸) (۲۸)	ایران	فرزندآوری: عوامل سوق دهنده و بازدارنده	توصیفی و تحلیلی	۴۰۰ زن	عوامل مرتبط با فرزندآوری	پرسش نامه محقق ساخته	سن، سلامت جسمانی، سن ازدواج، وضعیت اقتصادی و تعداد فرزند قبلی	۷
محمود طابوسی و همکاران (۲۰۱۷) (۲۹)	ایران	تمایل به فرزندآوری و عوامل مرتبط با آن در ایران: یک مطالعه ملی	توصیفی و تحلیلی	۲۰۹۳۵ نفر متشکل از زنان متأهل در سنین باروری (۴۹-۱۵) و مردان متأهل با همسرانی در سنین باروری از ۳۲ استان	عوامل مرتبط با فرزندآوری	پرسش نامه محقق ساخته	عدم تمایل به فرزندآوری با متغیرهایی مانند سن بیشتر ارتباط معنادار دارد	۷
بنده هلاهی و همکاران (۲۰۱۹) (۳۰)	ایران	پیش بینی کنندهای روان شناختی و جمعیت شناختی قصد باروری در زنان سنین باروری شهر همدان، غرب ایران	توصیفی و تحلیلی	۴۴۸ زن	عوامل مرتبط با فرزندآوری	پرسش نامه محقق ساخته	سن پایین تر، تحصیلات بالاتر، مدت ازدواج کوتاه تر و داشتن فرزند دختر منجر به تمایل باروری بیش تر می شود	۷
Smith و همکاران (۲۰۲۰) (۳۱)	نیجریه	مردانگی، پول، و به تعویق انداختن والدین در نیجریه	توصیفی و تحلیلی	۳۱۳ مرد	عوامل مرتبط با فرزندآوری	پرسش نامه محقق ساخته	مردان نیجریه ای، دلیل اصلی تاخیر در ازدواج و فرزندپروری نگرانی از بار اقتصادی و تغییر انتظارات است. مردان نیجریه ای داشتن پول را به عنوان پایه ای برای تولید مثل موفق می دانند.	۷
Adachi و همکاران (۲۰۲۰) (۳۲)	ژاپن	تصمیم گیری ناآگاهانه و پشیمانی از تاخیر در تصمیم گیری فرزندآوری: یک مطالعه مقطعی	توصیفی و تحلیلی	۲۱۹ زن و ۱۶۹ مرد	عوامل مرتبط با فرزندآوری	پرسش نامه محقق ساخته	سه دلیل اصلی تأخیر در تصمیم گیری فرزندآوری در زنان عبارتند از: «ایجاد رابطه»، «مشکلات سلامتی» و «امنیت مالی». سه دلیل اصلی در مردان عبارت بودند از: «ایجاد رابطه»، «امنیت مالی» و «عدم آگاهی از باروری».	۷
Brauner-Otto و همکاران (۲۰۱۸) (۳۳)	آمریکا	عدم اطمینان، تردیدها و تاخیرها: شرایط اقتصادی و انتظارات فرزندآوری در میان بزرگسالان در حال ظهور	توصیفی و تحلیلی	۲۳۰ زن و ۲۳۸ مرد	عوامل مرتبط با فرزندآوری	پرسش نامه محقق ساخته	مردان و زنان با درآمد کم تر، تحصیلات پایین و نگران آینده شغلی خود مطمئن نبودند که بچه دار شوند یا خیر. در میان کسانی که انتظار بچه دار شدن دارند، کسانی که تحصیلات عالی دارند و دغدغه های بیش تری دارند، انتظار دارند دیرتر بچه دار شوند.	۸
Kearney و همکاران (۲۰۱۶) (۳۴)	استرالیا	بررسی عوامل روانی - اجتماعی تعیین کننده تصمیمات زنان برای به تاخیر انداختن فرزندآوری	توصیفی و تحلیلی	۴۳۵ زن	عوامل مرتبط با فرزندآوری	پرسش نامه محقق ساخته	سه عامل روانی - اجتماعی: نگرش، فشار از سوی دیگران، و اعتماد به نفس درک شده نقش مهمی به عنوان پیش بینی کننده نیات زنان برای به تاخیر انداختن فرزندآوری دارند و ۵۹ درصد از کل واریانس را به خود اختصاص می دهند.	۷
Williamson و همکاران (۲۰۱۴) (۳۵)	کانادا	تصمیم گیری آگاهانه باروری: تأثیر اراده اطلاعات باروری بر دانش باروری و قصد تأخیر در فرزندآوری	توصیفی و تحلیلی	۴۵ زن	عوامل مرتبط با فرزندآوری	پرسش نامه محقق ساخته	دانش باروری می تواند در میزان تمایل به باروری نقش داشته باشد (این دانش عبارتند از: مراقبت های بارداری، فرزند پروری)	۸

استخراج داده‌ها و گزارش نهایی

پس از مطالعه چکیده و متن کامل مقالات واجد شرایط، داده‌های مورد نظر در چک لیست جهت نگارش مطالعه حاضر استخراج شد. داده‌های لازم برای هر مطالعه شامل نام نویسنده/سال، مکان، هدف، حجم نمونه، ابزار، متغیر بررسی شده و نتایج بود، که در نهایت، داده‌های استخراج شده از مقالات، طبقه‌بندی گردید و به صورت متن کامل این مقاله مروری نظام‌مند گزارش شد (جدول شماره ۱).

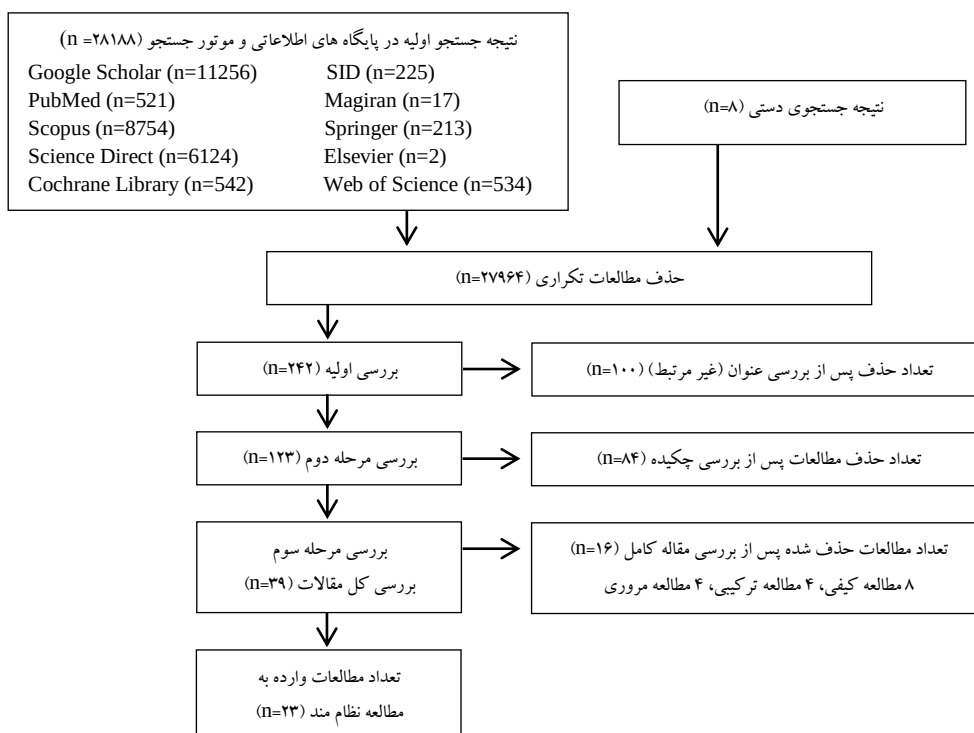
جمع‌آوری و پردازش اطلاعات

با استفاده از کلید واژه‌های بالا در مجموع، تعداد ۲۸۱۸۸ مقاله به دست آمد. برای سازماندهی مطالعات، از نرم افزار مدیریت منابع اطلاعاتی (Endnote) استفاده شد. هم‌چنین ۸ مقاله نیز در جستجوی دستی یافت گردید. در مرحله بعد، با استفاده از نرم‌افزار مذکور و با مطالعه دقیق عنوان و چکیده مقالات واجد معیارهای ورود، توسط محقق، تعداد زیادی از آن‌ها به علت غیرمرتبط بودن با

هدف مطالعه کنار گذاشته شدند. سپس مطالعات تکراری و غیرمرتبط حذف گردید و ۱۲۳ مطالعه باقی که ۸۴ مطالعه پس از بررسی خلاصه مقالات و ۱۶ مطالعه دیگر نیز پس از مطالعه متن کامل مقالات حذف گردید و در نهایت ۲۳ مطالعه انتخاب گردید (فلوچارت شماره ۱).

شرکت کنندگان

شرکت کنندگان مطالعات مشتمل بر هر دو جنس بودند. دامنه سنی مشارکت کنندگان ۵۲-۱۵ سال در سن باروری بودند. تمامی مطالعات برای ورود شرکت کنندگان به مطالعه معیار ورود در نظر گرفتند. از جمله معیارهای ورود افراد به مطالعه سواد خواندن و نوشتن، تمایل به مطالعه و رده سنی در نظر گرفته شده با اهداف مطالعه بوده است. در برخی مطالعات نیز، بعضی از متغیرهای زمینه‌ای با عنوان مخدوشگر، به وسیله آزمون‌های آماری و یا معیار خروج تعدیل شدند. تعداد کل شرکت کنندگان در ۲۳ مطالعه ارزیابی شده ۵۱۷۶۴ بود (۳۵-۱۳).



فلوچارت شماره ۱: فلوچارت فرآیند ارزیابی مطالعات

طبقه‌بندی داده‌ها

با مروری بر متون، یافته‌ها براساس پاسخ به سؤال اصلی تحقیق درسه طبقه عوامل اجتماعی و محیطی، عوامل روانی- جسمی و عوامل دموگرافیک قرار گرفتند. بررسی ۱۶ مطالعه مقطعی نشان داد که، عواملی همچون، جنس، سن، تاهل، تحصیلات، نژاد، محل زندگی که در طبقه دموگرافیک قرار می‌گیرند (۲۰-۱۳، ۲۴، ۲۵، ۲۸، ۲۹، ۳۴-۳۱). ازجمله عوامل مرتبط دیگر در تمایل به فرزندآوری هستند. مذهب، پیشرفت تکنولوژی، تجارب زندگی، فرهنگ و سیاست حاکم بر جامعه، ساختار خانوادگی، همسالان و مسائل اقتصادی، دسترسی به رسانه از جمله موارد مرتبط دیگری هستند که در دسته عوامل اجتماعی و محیطی قرار می‌گیرد و در ۶ مطالعه به آن اشاره شد (۱۷، ۲۱، ۲۶، ۲۷، ۳۱، ۳۵). بررسی حاصل از ۷ مطالعه مقطعی دیگر به ارتباط طبقه بعدی یعنی عوامل روانی- جسمی اشاره داشت. در این مطالعات ارتباط عواملی همچون شخصیت، افسردگی، خودکارآمدی، بیماری زمینه‌ای و سوابق باروری و ناباروری را در فرزندآوری مرتبط دانست (۱۴، ۱۵، ۲۱، ۲۳، ۲۷، ۳۰، ۳۴). لازم به ذکر است که گفته شود برخی مطالعات در چند طبقه قرار گرفتند و طبقات با هم همپوشانی داشتند.

عوامل دموگرافیک

در ارزیابی نظام‌مند مطالعات به این نتیجه دست یافته شد که تمامی مطالعات به اتفاق به ارتباط عوامل دموگرافیک در میزان فرزندآوری نظر مشترکی دارند (۲۰-۱۳، ۲۴، ۲۵، ۲۸، ۲۹، ۳۴). بدین صورت که، جنسیت می‌تواند با تمایل به فرزندآوری مرتبط باشد (۲۰-۱۳، ۲۴، ۲۵، ۲۸، ۲۹، ۳۴-۳۱). در جامعه کنونی و مطالعات مقایسه‌ای که با مطالعات قبلی انجام شده است، یافت شد که، زنان در گذشته به دلایل مختلف از جمله خانه‌دار بودن و عدم تحصیلات دانشگاهی تمایل به فرزندآوری بیش‌تری نسبت به زنان در عصر حاضر داشتند که مورد می‌تواند بیانگر ارتباط جنسیت در فرزندآوری

ناشی از عوامل مرتبط دموگرافیک دیگر باشد (۱۵، ۱۶). سن نیز یکی از عوامل مرتبط در فرزندآوری می‌باشد. در مطالعات این‌طور بیان شده است که تمایل به فرزندآوری با افزایش سن کم‌تر می‌شود، اما در برخی مطالعات کیفی والدین با سن بالاتر از نداشتن فرزند بیش‌تر اظهار پشیمانی می‌کردند (۱۶-۱۳، ۲۴، ۲۵، ۲۸، ۲۹). هفت مقاله به ارتباط فرزندآوری و وضعیت تاهل اشاره کرده است (۱۶-۱۳، ۲۲، ۲۸، ۲۹). در بحث این مقالات این‌طور نظریه‌پردازی شده است که، افراد متأهل تمایل بیش‌تری به فرزندآوری داشتند. تنها در یک مطالعه تاهل را به دلیل وضعیت اقتصادی نامناسب و چالش‌های خانوادگی عواملی بازدارنده در فرزندآوری دانسته است (۱۶-۱۳، ۲۰، ۱۸). محل زندگی یکی از ویژگی‌های دموگرافی دیگری است که با فرزندآوری ارتباط قابل توجهی دارد. مطالعات ارزیابی شده این‌طور بیان کردند که، شهرنشینی در مقایسه با زندگی در روستا، عامل مهم بازدارنده محسوب می‌شود (۱۳، ۲۲). در ادامه علت این ارتباط را افزایش امکانات رفاهی، فرهنگ حاکم بر مناطق شهرنشینی دانستند. تحصیلات، از دیگر عواملی است که در فرزندآوری گزارش شده است. تمایل به فرزندآوری در افراد تحصیل کرده کم‌تر از افرادی است که تحصیلات دانشگاهی ندارند (۱۳، ۲۲، ۲۴، ۲۵، ۲۸، ۲۹). در برخی از مطالعات به ارتباط نژاد در فرزندآوری اشاره شده است. این مطالعات با جامعه آماری بالا به ارزیابی فرزندآوری در چند نژاد پرداختند. در نهایت با مقایسه به عمل آمده متوجه شدند میزان فرزندآوری در برخی از نژادها و قومیت‌ها مانند سفیدپوستان کم‌تر از نژادهای دیگر مانند سیاه‌پوستان است (۲۰-۱۳، ۲۲). مقایسه مطالعات انجام شده در ایران و جهان، نشان داد که، برخی کشورها که وسعت بزرگ‌تری دارند، مانند ایران، در برگیرنده چندین نژاد هستند، عامل قومیت و نژاد در آن‌ها بسیار مرتبط اعلام شده است (۱۶-۱۳، ۳۴-۳۱). برخی دیگر از کشورها مانند، ژاپن، به دلیل عدم تضاد در قومیت و نژاد هماهنگی در نظرات شرکت‌کنندگان وجود دارد و قومیت و نژاد را به عنوان عامل مرتبط با موضوع فرزندآوری معرفی

نکرده اند (۳۲). در کشورهایی مانند، نیجریه که ازدواج زود هنگام رواج بسیار دارد، سن به عنوان عاملی تعیین کننده در میزان تمایل به باروری محسوب نشده است (۳۱).

عوامل اجتماعی و محیطی

در ۶ مطالعه اثر عوامل محیطی و اجتماعی به عنوان عوامل مرتبط با میزان فرزندآوری مطرح شده است (۳۵،۳۱،۲۶،۲۱،۱۷). در این مطالعات فرهنگ، دین و مذهب حاکم بر جامعه با فرزندآوری مرتبط بوده است (۲۷،۲۶،۲۱،۱۷). در نظریه پردازی های این مطالعات بیان شده است که برخی از جوامع سنتی به دلیل ایجاد محدودیت هایی برای افراد مانند عدم تحصیل یا شغل در زنان آن ها را مجاب به فرزندآوری بیش تری می کنند (۲۷). باورهای فرهنگی و اجتماعی جامعه در اخلاق و رفتار نوجوانان و جوانان تاثیر زیادی دارد. باور به نابرابری جنسیتی، ازدواج زود هنگام و بارداری زود هنگام نیز می تواند در میل و رغبت افراد به فرزندآوری مرتبط باشد. در برخی جوامع باورهای اجتماعی و فرهنگی طوری پایه ریزی شده است که فرزندان به عنوان نیروی کار یا نیروی قوت برای احیا و ادامه زندگی و حیات خانواده محسوب می شوند و بدین صورت تمایل فرزندآوری در این جوامع بیش تر است (۲۷،۲۶). عامل مهم دیگری که در تمایل به فرزندآوری مرتبط است، ساختار خانوادگی و ارتباط افراد با همسالان است که در دو مطالعه به آن پرداخته شده است (۲۷،۱۷). در این مطالعات ارتباط ساختار خانواده به طرق مختلف بر میزان تمایل به فرزندآوری در جوانان بیان شده است. اول این که احساس همبستگی با خانواده، حمایت و نظارت والدین قبلی و روابط مناسب والد فرزند از عواملی است که سبب می شود تا جوانان تمایل به فرزندآوری بیش تری داشته باشند. دوم این که ارتباط همسالان و دوستان که بسیار در این دوره مهم است، در مطالعه ای کیفی این طور عنوان شده است که اعتقاد دوستان در تعداد فرزند و یا وجود آن بسیار مرتبط خواهد بود (۲۷،۱۷). عامل دیگری که در طبقه

اجتماعی و محیطی قرار گرفته است، مسائل اقتصادی است. ارتباط معکوس فقر و بیکاری در میزان تمایل به فرزندآوری در برخی از مطالعات بیان شده است. ارتباط تکنولوژی و دستیابی به آن در چهار مطالعه جز عوامل باز دارنده در فرزندآوری بیان شده است. در این مطالعات دستیابی به عصر جدید تکنولوژی مانند رایانه، گوشی های هوشمند از جمله موارد مرتبط با فرزندآوری بیان شده است (۲۶،۲۱،۱۷). بدین ترتیب که در یک مطالعه عصر رسانه را هم عاملی تسهیل کننده و هم بازدارنده بیان کردند که از باور، مذهب و فرهنگ جامعه نشات خواهد گرفت. در یک مطالعه تجربیات ناخوشایند در دوران کودکی مانند اختلال، بیماری و یا مشکلات جسمی، جنسی و عاطفی و بی توجهی به کودک را از جمله عوامل مهم بازدارنده در امر فرزندآوری معرفی شده است (۲۷). دین و مذهب، پیشرفت تکنولوژی، تجارب زندگی، فرهنگ و سیاست حاکم بر جامعه هم در ایران و هم در جهان به عنوان عوامل تعیین کننده در میزان تمایل به فرزندآوری معرفی شده است (۳۵،۲۷،۲۶،۲۱،۱۷). البته موضوع دین و مذهب در بیش تر مطالعات ایرانی یافت شد، و در یک مطالعه در آفریقا نیز، مورد تایید قرار گرفت، بدین صورت که افراد با دین داری بیش تر، تمایل به باروری بیش تری دارند (۳۱،۲۱،۱۷).

عوامل روانی و جسمی

ارتباط عوامل روانی با فرزندآوری در هفت مطالعه دیده شده است (۳۴،۳۰،۲۷،۲۳،۲۱،۱۵،۱۴). در دو مطالعه افسردگی و اضطراب را مانعی برای فرزندآوری بیان کردند. در شرح و بحث مطالعات علل این موانع را روی آوردن به رفتارهای پر خطر جهت کاهش میزان اضطراب و افسردگی دانستند (۳۰).

در دو مطالعه که در ایران و خارج ایران انجام گرفت، به این مورد اشاره شد. بی میلی و عدم رغبت مناسب از عوامل مطرح شده در این مطالعات برای افراد افسرده است (۳۰،۲۳). خودکار آمدی نیز در برخی از

زنان عاملی به عنوان رغبت در فرزندآوری معرفی شده است (۱۵). در یکی از این مطالعات شخصیت زوجین و تامل آن‌ها با یکدیگر عاملی مهم برای تمایل به میزان فرزندآوری اعلام شده است (۳۰). بیماری زمینه‌ای و سابق باروری و ناباروری نیز در زوجین می‌تواند از جمله عوامل مرتبط با میزان تمایل به فرزندآوری باشد (۲۸). بررسی مطالعات در ایران و جهان بر آن بود که علل عوامل روانی- جسمی در ایران و جهان، مشابه می‌باشد (۱۴، ۱۵، ۲۱، ۲۳، ۲۷، ۳۰).

بحث

مطالعه فعلی با هدف تعیین عوامل مرتبط با کاهش فرزندآوری در ایران و جهان و ارائه راهکارها به صورت نظام‌مند تهیه و تدوین شده است. فرزندآوری یکی از چالش‌های مهم علم جمعیت است و ازجمله موضوعاتی است که در حوزه مسائل اجتماعی بسیار اهمیت دارد. اکثر کشورهای جهان به نوعی در حالت عدم تعادل جمعیتی قرار دارند و با مسائل ناشی از آن مواجه‌اند. برخی از کشورها با مشکلات و مسائل رشد بی‌رویه جمعیت دست و پنجه نرم می‌کنند و برخی جوامع دیگر از نتایج منفی کاهش رشد جمعیت رنج می‌برند (۳۶). در کشور ایران به دلیل کاهش رشد جمعیت حتی نرسیدن به خط جایگزینی زوجین، عدم فرزندآوری به مشکلی تبدیل شده است (۳۷).

در مطالعه فعلی عوامل مرتبط با فرزندآوری در ایران و جهان مورد بررسی قرار گرفته است. این عوامل به دو دسته بازدارنده و تسهیل‌کننده تقسیم می‌شوند (۳۸). در این مطالعه با بررسی نظامند مطالعات در راستای هدف تعیین عوامل مرتبط با فرزندآوری در ایران هجده مطالعه انتخاب شدند (۳۰-۱۳). عوامل مرتبط با فرزندآوری در ایران نیز در سه طبقه کلی قرار گرفت که در نتایج به شرح آن پرداخته شد (۳۰-۱۳). مطالعات مختلف با اشاره به عوامل روانی، اجتماعی و محیطی و دموگرافیک ارتباط آن را با فرزندآوری عنوان کردند (۳۰-۱۳). همان‌طور که در نتایج گفته شد، ارتباط بین عوامل

دموگرافیک و فرزندآوری در تمام مطالعات عنوان شده است (۲۰-۱۳، ۲۲، ۲۴، ۲۵، ۲۸، ۲۹). در سه مطالعه به این موضوع اشاره شده است که سن بالاتر موجب عدم تمایل به فرزندآوری خواهد شد (۲۲، ۲۴، ۲۸). طاووسی و همکاران در سال ۲۰۱۷ دریافتند که سن بالا یکی عوامل بازدارنده فرزندآوری محسوب می‌شود و در تحلیل‌های خود این‌گونه عنوان کرد که، ترس از بچه‌دار شدن به دلیل احتمال افزایش ابتلا به بیماری‌های ژنتیکی و یا سن بالای ازدواج می‌تواند از دلایل این مورد باشد (۲۹). در مطالعه ایازی در سال ۲۰۱۹ و نفیسی ۲۰۱۳ جنسیت را هم جز عوامل مرتبط با فرزندآوری دانست، بدین ترتیب که، مردان تمایل بیش‌تری به فرزندآوری نسبت به زنان دارند و علت آن را دوران بارداری و سختی زایمان دانست (۱۳، ۱۴). در پنج مطالعه رابطه تحصیل و فرزندآوری مورد بررسی قرار گرفت و در تمامی آن‌ها تحصیلات در دسته عامل بازدارنده قرار گرفت و برخی از نویسندگان به دلیل اشتغالی که تحصیلات زنان به‌دنبال دارد این مورد را عامل بازدارنده دانستند (۲۸، ۲۵، ۲۴، ۲۹). اشتغال و وضعیت اقتصادی نیز در چهار مطالعه جز گزینه‌هایی بود که زوجین و یا زنان برای اقدام به بارداری بدان توجه می‌کردند (۱۶، ۲۰، ۲۱). اما در مطالعه ترابی در سال ۲۰۱۹ و در مطالعه کریمیان در سال ۲۰۱۲ وجود یک فرزند را با اشتغال و وضعیت اقتصادی کم‌تر مرتبط دانسته است و بیان نمودند که زوجین در برای تصمیم‌گیری بارداری دوم به بعد به گزینه اشتغال و وضعیت اقتصادی توجه بیش‌تری می‌نمایند (۱۶، ۱۷). هم‌چنین کریمیان در مطالعه خود آیت‌های رضایت زناشویی و امید به زندگی و حمایت اجتماعی را نیز مورد بررسی قرار دارد. وی عنوان کرد که تمامی موارد نام‌برده با فرزندآوری رابطه‌ای مستقیم دارند (۱۷). هر چه زوجین حمایت اجتماعی بیش‌تری را درک کنند، تمایل بیش‌تری به فرزندآوری خواهند داشت. امید به زندگی که خود جز متغیرهایی است که به رضایت زناشویی و حمایت اجتماعی مرتبط است، از عوامل مرتبط با فرزندآوری محسوب می‌شود (۲۱، ۲۳، ۲۷).

همچنین رضایت زناشویی جز عوامل تسهیل کننده فرزندآوری است، اما نسبت به دو مورد دیگر ارتباط کمتری دارد. کریمیان عنوان کرد که زوجین گاهی در مسئله رضایت زناشویی نمره خوب و بالایی کسب می کردند، اما به فرزندآوری تمایلی نداشتند (۱۷). باورها و فرهنگ و اعتقادات، مذهب و محل زندگی نیز در برخی از مطالعات مورد بررسی قرار گرفت. شهر نشینان در پنج مطالعه تمایل کمتری به فرزندآوری نسبت به روستائیان داشتند که باید عنوان نمود که محل زندگی با باور و فرهنگ ساکنین آن منطقه رابطه مستقیم دارد (۱۹).

در مطالعه خدیوزاده در سال ۲۰۱۶ بیان شده است که تربیت خانوادگی و دیدگاه افراد نسبت به فرزند در بارداری و فرزندآوری نقش مهمی دارد. بعضی از اقشار مانند عشایر به فرزندان به چشم سرمایه می نگرند. بدین ترتیب تمایل بیشتری به فرزندآوری دارند. در مطالعه طاوسی که به صورت ملی از ۳۲ استان بود برخی از افراد در ادیان مختلف با اعتقاد بر حفظ بقای آن دین در ایران تمایل بیشتری برای فرزندآوری از خود نشان می دادند (۱۵).

در مطالعه Savelieva و همکاران در سال ۲۰۲۲، گزارش گردید که، اختلافات زناشویی، سن دیر ازدواج، محل زندگی، میزان وقت گذراندن با رسانه و شغل افراد می تواند جز عوامل مرتبط با میزان تمایل به فرزندآوری باشد (۲۱).

در این مطالعه اختلافات زناشویی به عنوان مخل ترجیحات باروری اعلام شدند، سن دیر برای ازدواج نیز رغبت زوجین را برای باروری کم کرده بود، هم چنین افرادی که در کلان شهرها می زیستند و یا زوجینی که هر دو شاغل بودند، تمایل کمتری به فرزندآوری داشتند و علت عدم تمایل خود را مشغله و دردهای مراقبت از فرزند اعلام کردند (۲۱). Brin در رابطه با تمایلات فرزندآوری در ۲۰ کشور اروپایی به مواردی از جمله شغل، وضعیت مالی، سیاست گذاری های دولت و کشور (محل سکونت) اشاره کردند (۱۸). آن ها سیاست ها و سیستم های تشویقی در هر کشور را مرتبط با میزان

فرزندآوری و تصمیمات زوجین اعلام کردند و در مقایسات خود کشورهایی که در سیاست گذاری های خود برای زوجین سیستم های ترغیب در نظر گرفتند نرخ باروری آن ها را بیش تر اعلام کردند (۱۸).

Roberts و همکاران در سال ۲۰۱۲ در مطالعات خود اعلام کردند که، صمیمت زناشویی، امنیت مالی، نوع شغل و سن ازدواج در مردان می تواند از عوامل مرتبط با فرزندآوری باشد (۲۳).

Brauner در سال ۲۰۱۸ و Kearney در سال ۲۰۱۴ نیز، عوامل محیطی، اجتماعی و روانی را منبع تمایلات فرزندآوری اعلام کرده است، بدین ترتیب که، نگرش افراد به بارداری و فرزندآوری، فشار از سوی دیگران (خانواده و محیط زندگی) و اعتماد به نفس درک شده (در مراقبت، تربیت و فرزندآوری) نقش مهمی تمایلات افراد به فرزندآوری داشته اند (۳۴، ۳۳). براساس یافته های این مطالعه می توان این گونه نتیجه گرفت که عوامل گسترده ای به تمایل افراد به فرزندآوری مرتبط می باشد که مطالعات حاضر در این پژوهش در بیان آن ها به اندازه کافی نمی باشد. اما می توان از این عواملی که در مطالعات گوناگون مطرح شده است به عنوان راهنمایی در جهت شناخت عوامل مرتبط کمک گرفت و با برنامه ریزی در جهت مدیریت و یا تقویت برخی از آن ها به افزایش تمایل به فرزندآوری کمک نمود.

از محدودیت های این مطالعه می توان به این نکته اشاره کرد که اگر چه مقالات واجد معیارهای ورود شناسایی و مورد بررسی قرار گرفتند، اما ممکن است بعضی از مطالعات منتشر شده، از دست رفته باشد. از محدودیت دیگر این مطالعه می توان به تفاوت ابزار بررسی فرزندآوری در مطالعات مختلف اشاره نمود. محدودیت های این مطالعه شامل ناهمگنی بین مطالعات از نظر تنوع ابزار مورد استفاده است، که امکان تجزیه و تحلیل متا را فراهم نمی کند. محدودیت دیگر این مطالعه غیر قابل دسترس بودن بوده است. به متن کامل برخی از مقالات و استثنای مطالعات غیر انگلیسی یا غیر فارسی زبان می باشد. علی رغم

این محدودیت‌ها، این بررسی دارای نقاط قوتی از جمله پیامدهای کاربردی سیستم مراقبت‌های بهداشتی بود.

کاربرد در آموزش

با وجود این که یافته‌های پژوهش حاضر بیانگر عوامل مرتبط با فرزندآوری می‌باشد و با توجه به این که شناخت این عوامل می‌تواند به شناخت عوامل تسهیل کننده و بازدارنده کمک کند، بدین ترتیب می‌تواند به تحکیم بنیان خانواده کمک کند. امید است، با برنامه‌ریزی صحیح در این زمینه و با کمک متخصصین علم جمعیت شناسی، بتوان برنامه‌های آموزشی مناسب در جهت تبیین آموزش‌های لازم به جوانان، خانواده‌ها، معلمان و اساتید در جهت ترغیب در فرزندآوری را طراحی نمود.

کاربرد بالینی

یافته‌های این مطالعه به بررسی عوامل مرتبط با فرزندآوری پرداخته است و همچنین عوامل پیشگویی کننده در فرزندآوری جوانان بیان داشته است که این موارد می‌تواند به طراحی مطالعات کار آزمایی بالینی در به ترغیب در فرزندآوری کمک کند.

کاربرد در سیاست گذاری

از آنجایی که فرزندآوری یکی از راه‌های تحکیم بنیان خانواده و جامعه ای جوان است، هم‌چنین از اهداف مهم سلامتی در کشور می‌باشد. امید است نتایج این مطالعه در بهبود سیاست‌های لازم در زمینه افزایش کیفیت برنامه‌های فرزندآوری مورد استفاده قرار گیرد.

ملاحظات اخلاقی

ملاحظات اخلاقی و استانداردهای عمومی برای انتشار مقاله، از جمله اجتناب از سرقت ادبی، جعل، ساخت داده‌ها و یا تحریف داده‌ها و ارسال همزمان یک مقاله در چندین مجله به‌طور کامل توسط نویسندگان این مطالعه رعایت شده است.

سپاسگزاری

نویسندگان صمیمانه از دانشگاه علوم پزشکی مازندران و کمیته تحقیقات دانشجویی برای همکاری و پشتیبانی مالی قدردانی می‌کنند. مقاله حاضر برگرفته شده از طرح با کد ۱۸۴۶۱ و دارای تاییدیه اخلاق از کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی مازندران (کد اخلاق: IR.MAZUMS.REC.1402.18461) می‌باشد.

References

1. Erfani A. Low fertility intention in Tehran, Iran: The role of attitudes, norms and perceived behavioural control. J Biosoc Sci 2017; 49(3): 292-308.
2. Abbasi Shavazi MJ, Razeghi Nasrabad H. Patterns and factors affecting between marriage and first birth in Iran. Demography Society 2020; 5(9):75-105 (Persian).
3. Pradhan A, Pandey S. Fertility desire of working in Kathmandu. J Nepal Health Res councc 2010; 8(2): 95-98.
4. Abbasi Shawazi M, Khaje Salehi Z. An Assessment on the Impact of Women's Autonomy, Education and Social Participation on Childbearing Intention in Sirjan City. Women in Development and Politics 2013; 11(1): 45-64 (Persian).
5. Torabi F, Sheidani R. A study of effective factors in tendency to fewer childbearing of 15-49 year old women residents of Tehran. J Woman Fam Stud 2019; 7(2): 31-63 (Persian).
6. Ghazanfarpour M, Arghavani E, Khadivzadeh T, Saeidi M, Kareshki H, Irani M, et al. Childbearing motivation in Iranian engaged couples: A structural equation model. Int J Pediatr 2018; 6(4): 7563-7568.

7. Tavousi M, Motlagh ME, Eslami M, Haerimehrizi A, Hashemi A, Montazeri A. Fertility desire among Iranians living in Tehran: Reasons for desire and disinterest. *Payesh* 2016; 15(6): 663-668 (Persian).
8. Afarini FS, Akbari N, Montazeri A. The relationship between social support and the intention of childbearing in women of reproductive age. *Payesh* 2018; 17(3): 315-328 (Persian).
9. Foroutan Y, Mirzaei S. Ethnic preferences for childbearing in Iran. *Iran Popul Stud J* 2018; 4(2): 35-60 (Persian).
10. Samani L, Kouhpeima Ronizi Z, Kouhpeima Ronizi S. The Influence of legal supports of working women during pregnancy and lactation period on their desire to have children. *Islam J Women Fam* 2020; 8(19): 117-132 (Persian).
11. Mulrow CD. Rationale for systematic reviews. In: Chalmers I, Altman DG, editors. *Systematic Reviews*. BMJ 1994; 309(6954): 597-599.
12. Stang A. Critical evaluation of the Newcastle-Ottawa scale for the assessment of the quality of nonrandomized studies in meta-analyses. *Eur J Epidemiol* 2010; 25(9): 603-605.
13. Ayazi R, Amini L, Montazeri A, Haghani S. Factors Related to Childbearing Willingness in the Women Attending the Health Centers in Arak, Iran(2019) 2021; 34(130): 15-24 (Persian).
14. Nafisi N, Zarghami H, Shiri M. Examining the willingness to have children on the eve of marriage and some related factors in Iran. *Population Quarterly* 2015; 22(91-92): 1-9.
15. Khadivzadeh T, Latifnejad Roudsari R, Bahrami M, Taghipour A, Abbasi-Shavazi M. Caring for my family integrity”: Fertile couples’ first childbearing experience in the urban society of Mashhad, Iran. *Hum Fertil (Camb)* 2015; 18(1): 60-69.
16. Torabi F, Sheidani R. A study of effective factors in tendency to fewer childbearing of 15-49 year old women residents of Tehran. *J Woman Fam Stud* 2019; 7(2): 31-63 (Persian).
17. Kariman N, Simbar M, Ahmadi F, Wadadhir AA. Women's decision-making patterns for having children. 2012. Available from: <https://sid.ir/paper/871123/fa>.
18. Brini E. Childlessness and low fertility in context: evidence from a multilevel analysis on 20 European countries. *Genus* 2020; 76(6).
19. Foroutan Y, Mirzaei S. Ethnic Preferences for Childbearing in Iran. *Population Policy Research* 2018; 4(2): 35-60.
20. Zhu C, Yan L, Wang Y, Ji S, Zhang Y, Zhang J. Fertility Intention and Related Factors for Having a Second or Third Child Among Childbearing Couples in Shanghai, China. *Front Public Health* 2022; 10: 879672.
21. Savelieva K, Jokela M, Rotkirch A. Reasons to Postpone Childbearing during Fertility Decline in Finland. *Marriage & Family Review* 2023; 59(3): 253-276.
22. Pham DT, Stephens EH, Antonoff MB, Colson YL, Dildy GA, Puja Gaur, et al. Birth Trends and Factors Affecting Childbearing Among Thoracic Surgeons. *The Annals of Thoracic Surgery* 2014; 98(3): 890-895.
23. Roberts E, Metcalfe A, Jack M, Tough SC. Factors that influence the childbearing intentions of Canadian men, *Human Reproduction* 2011; 26(5): 1202-1208.
24. Azmoude E, Barati-Far S, Behnam H, Aradmehr M. Socio-demographic and religious factors affecting fertility rate among childbearing women in Easter Iran: A population-based study. *J Midwifery Reprod Health* 2019; 7(1): 1553-1559 (Persian).

25. Samani L, Kouhpeima Ronizi Z, Kouhpeima Ronizi S. The Influence of legal supports of working women during pregnancy and lactation period on their desire to have children. *Islam J Women Fam* 2020; 8(19): 117-132 (Persian).
26. Abbaszadeh M, Aghayari Hir T, Alizadeh Aghdam MB, Adlipour S. Attitude towards childbearing among married women and men aged 18-49 years: The role of religiosity, family, modern media, and modern rethinking. *Payesh* 2019; 18(2): 173-182 (Persian).
27. Fatemeh Madiri, Judge Tabatabai Mahmoud. A Study on the effect of the quality of married life on the Childbearing Intention. *Sociology of social institutions* 2019; 5(12): 73-94.
28. Turkian Velashani S, Zamani Alavija F, Heydari Z, Shushtri Moghadam E. Having children: driving and inhibiting factors. *Monitoring* 2018; 18(3): 241-249 (Persian).
29. Tavousi M, Haerimehrizi AS, Sadighi J, Motlagh ME, Eslami M, Naghizadeh F, et al. Fertility desire among Iranians: a nationwide study. *Payesh* 2017; 16(4): 401-410 (Persian).
30. Bandehelahi K, Khoshravesh S, Barati M, Tapak L. Psychological and sociodemographic predictors of fertility intention among childbearing-aged women in Hamadan, West of Iran: An application of the Basnef model. *Korean J Fam Med* 2019; 40(3): 182-187.
31. Smith DJ. Masculinity, money, and the postponement of parenthood in Nigeria. *Popul Dev Rev* 2020; 46(1): 101-120.
32. Adachi T, Endo M, Ohashi K. Uninformed decision-making and regret about delaying childbearing decisions: A cross-sectional study. *Nurs Open* 2020; 7(5): 1489-1496.
33. Brauner-Otto SR, Geist C. Uncertainty, doubts, and delays: Economic circumstances and childbearing expectations among emerging adults. *J Fam Econ Issues* 2018; 39(1): 88-102.
34. Kearney AL, White KM. Examining the psychosocial determinants of women's decisions to delay childbearing. *Hum Reprod* 2016; 31(8): 1776- 1787.
35. Williamson LE, Lawson KL, Downe PJ, Pierson RA. Informed reproductive decision-making: The impact of providing fertility information on fertility knowledge and intentions to delay childbearing. *J Obstet Gynaecol Can* 2014; 36(5): 400- 405.
36. Hekmat F, Kabacoff RI, Klein HE. Motivations for childbearing and fertility behavior among urban and rural families of Iran. *Birth Psychol Bull* 1983; 4(1): 26-39.
37. Abbasi Shavazi MJ, Mahmoodian H, Sadeghi R, Ghorbani Z. The impact of value-attitude orientations on the ideals of childbearing in Iran. *J Popul Assoc Iran* 2019; 13(26): 37-66 (Persian).
38. Khani S, Mohammadzade H, Abbasi Shavazi MJ. The intergenerational comparison of marriage and childbearing ideals with emphasis on background characteristics in Sanandaj district. *J Social Problems of Iran* 2019; 9(2): 49-76 (Persian).